

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce **Mgr. M. Š.**, proti žalovaným **1) Městskému soudu v Praze**, se sídlem Spálená 2, Praha 2, **2) Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, **3) Generálnímu ředitelství Vězeňské služby ČR**, se sídlem Soudní 1a/1672, Praha 4 - Pankrác, **4) předsedovi Městského soudu v Praze**, se sídlem Spálená 2, Praha 2, o žalobě o ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 10. 2007, č. j. 44 Ca 81/2007 – 51,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 2. 10. 2007, č. j. 44 Ca 81/2007 – 51, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem proti 1. a 2. žalovanému (výrok I.) a žaloba, kterou se domáhal vyslovení nezákonnosti zásahu žalovaných, k němuž došlo vůči žalobci dne 9. 1. 2007 v budově Městského soudu v Praze tak, že na základě opatření předsedy označeného soudu ze dne 10. 5. 2005 byla u stěžovatele provedena osobní prohlídka, při níž mu byla příslušníky justiční stráže proti jeho vůli odebrána digitální videokamera, o čemž byl sepsán protokol o uschování (odebrání) zakázané věci, pro jehož vyplnění byla příslušníky justiční stráže neoprávněně zjišťována jeho totožnost, ačkoli se nejednalo o zbraň nebo o předmět způsobilý ohrozit život nebo zdraví anebo pořádek uvedený v § 7 zákona č. 6/2002 Sb. a po celou dobu provádění těchto úkonů mu bylo bráněno ve vstupu do budovy soudu a byla neoprávněně omezována jeho osobní svoboda způsobem, kterým bylo zasaženo do jeho základních práv a svobod, zejména do práva na osobní nedotknutelnost, přičemž mu na místě toho dne ani později nebylo umožněno, aby byl seznámen s obsahem nařízení, na základě kterého bylo orgány veřejné moci zasahováno do jeho základních práv a svobod (výrok II.). Zamítnuta byla

žaloba v části, kterou se stěžovatel domáhal, aby bylo žalovaným zakázáno pokračovat v porušování jeho práv způsobem uvedeným ve výroku II. (výrok III.). Odmítnuta pak byla i žaloba v části, kterou se stěžovatel domáhal toho, aby bylo žalovaným příkázáno zničit protokol o uschování (odebrání) a vrácení zakázané věci – videokamery Panasonic, který obsahoval stěžovatelovy osobní údaje, a který s ním byl sepsán dne 9. 1. 2007 (výrok IV.).

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), c), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Předně namítá, že o věci rozhodoval jiný, než místně příslušný soud - místo Městského soudu v Praze, k němuž byla žaloba podána, rozhodoval Krajský soud v Praze, kterému byla věc příkázána Nejvyšším správním soudem. Před rozhodnutím o delegaci však nebyl stěžovatel seznámen s vyjádřením ostatních účastníků k návrhu podanému městským soudem a neměl tak možnost se k nim vyjádřit. Stěžovatel zdůrazňuje, že účastník má právo seznámit se s vyjádřeními ostatních účastníků a případně se k nim vyjádřit. Pokud mu to není umožněno, jedná se o porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Uvedený závěr zaujal i Evropský soud pro lidská práva (dále též ESLP) ve věci Milatová a spol. proti České republice a Mareš proti České republice. Podle stěžovatele nebyl důvod k delegaci, neboť žaloba proti městskému soudu byla odmítnuta, aniž o ní bylo věcně rozhodováno. Poukazuje k tomu na svoje vyjádření k návrhu na delegaci, kde zdůraznil rozlišení „jurisdikční složky soudní moci“ a „složky správní“, kteréžto je zřejmé jak ze zákona č. 6/2002 Sb., tak z nálezů Ústavního soudu (např. sp. zn. III ÚS 218/97). Stěžovatel pak v žalobě nebrojil proti městskému soudu, jako „soudu“ nýbrž jako správnímu orgánu – žalovanou tedy byla správní složka soudu, zatímco rozhodování náleží jurisdikční složce, které jsou od sebe přísně odděleny. Poukazuje také na to, že jsou-li soudci určitého žalovaného soudu vyloučeni z rozhodování, protože za žalovaného jedná předseda tohoto soudu a tedy jejich nadřízený, měli by být vyloučeni všichni soudci, pokud za žalovaného jedná ministr spravedlnosti. Stěžovatel se tedy domnívá, že byl porušen čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť byl odňat svému zákonnému soudci.

Dále namítá, že mu krajský soud nedoručil ani stejnopis vyjádření druhého žalovaného k žalobě, z něhož je citováno na str. 3 rozsudku. Upozorňuje také na to, že k dotazu krajského soudu, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání, sdělil, že na tuto otázku nemůže odpovědět do té doby, než obdrží vyjádření žalovaných, a dozví se, nakolik je třeba provádět dokazování. Krajský soud mu však zaslal vyjádření toliko prvního žalovaného (dne 22. 8. 2007). Vyjádření třetího žalovaného stěžovatel obdržel až 4. 10. 2007, přičemž soud rozhodl rozsudkem bez jednání již 2. 10. 2007 – tedy dříve, než stěžovatel vyjádření třetího žalovaného vůbec dostal. K oběma vyjádřeními pak zaslal soudu repliku dne 18. 10. 2008, v níž zdůraznil, že státní orgány mohou činit pouze to, co jim výslovně umožňuje zákon. Nezákonným zásahem tedy bylo již samotné bezdůvodné zjišťování stěžovatelovy totožnosti příslušníky justiční stráže, natož omezování jeho osobní svobody a bránění ve vstupu do budovy soudu a účasti na soudním jednání, kam byl stěžovatel předvolán jako zástupce účastníka řízení. Poukázal na obdobný případ, řešený Ústavním soudem Slovenské republiky a přiložil i kopii příslušného soudního rozhodnutí (sp. zn. II. ÚS 26/02), v němž bylo takové jednání označeno za protiústavní. Výslovně také uvedl, že s ohledem na vyjádření žalovaných trvá na nařízení ústního jednání. Krajský soud však ve věci rozhodl dříve, než obdržel stěžovatelovu repliku, přestože mu bylo známo, že k možnosti rozhodnutí bez nařízení jednání se stěžovatel nemůže vyjádřit dříve, než obdrží vyjádření žalovaných. Takový postup shledává stěžovatel rovněž rozporným se závěry ESLP zaujatými ve shora citovaných rozhodnutích. Poukazuje na to, že § 51 odst. 1 s. ř. s. je třeba vykládat ústavně konformním způsobem, tj. že kvalifikované vyjádření účastníků podle citovaného ustanovení je možné požadovat až poté, co jsou seznámeni se stanoviskem druhé strany sporu.

Rozsudek krajského soudu navíc považuje za zmatečný, neboť výrokem I. krajský soud odmítl žalobu stěžovatele proti 1. a 2. žalovanému. O této části žaloby pak rozhodl znovu výrokem II., neboť jím odmítl žalobu proti popsanému zásahu žalovaných, výrokem III., jímž zamítl část žaloby proti žalovaným i výrokem IV., v němž odmítl žalobu, kde se stěžovatel domáhal, aby soud nařídil žalovaným zničit protokol s jeho osobními údaji. Výroky II., III. a IV. se tak mohly týkat pouze 3. žalovaného, neboť předmět řízení ve vztahu k 1. a 2. žalovanému byl zcela vyčerpán výrokem I. Ten je tedy s ostatními výroky v rozporu. Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že krajský soud nesprávně posoudil pasivní legitimaci žalovaných, pokud jde o 1. a 2. žalovaného (pozn. soudu: stěžovatel sice v kasační stížnosti uvádí 1. a 3. žalovaného, avšak ze smyslu textu je zřejmé, že má na mysli 1. a 2. žalovaného, neboť jejich pasivní legitimaci krajský soud neshledal). Odchýlil se tím také od rozhodovací praxe městského soudu, který ve věci žaloby proti nezákonnému zásahu Policie ČR vyslovil, že žalovaným je Ministerstvo vnitra (sp. zn. 5 Ca 57/2006). Podle stěžovatele se zásah odvíjí od nařízení předsedy městského soudu, k jehož vydání nebyl vůbec oprávněn a vykonavatelé tohoto nařízení byli příslušníci justiční stráže, tedy Vězeňské služby ČR. Podle § 4a zákona č. 555/1992 Sb. vykonává státní správu Vězeňské služby Ministerstvo spravedlnosti, kterému je také podřízena. Pasivní legitimace ve smyslu § 83 s. ř. s. tak podle stěžovatele svědčí právě tomuto ministerstvu.

Stěžovatel dále nesouhlasí s výrokem II. rozsudku, kterým soud odmítl žalobu požadující určení nezákonnosti zásahu. Zdůrazňuje, že § 85 s. ř. s., o jehož výklad je zmíněný výrok opřen, označuje za nepřipustnou toliko takovou žalobu, kterou se žalobce domáhá pouze určení, že zásah byl nezákonný. V daném případě byla situace jiná, neboť se stěžovatel domáhal vedle určení nezákonnosti také uložení zákazu pokračovat v tomto zásahu a rovněž požadoval zničit protokol s osobními údaji. Výrokem III. krajský soud zamítl stěžovatelovu žalobu v části, kde požadoval, aby bylo žalovanému zakázáno pokračovat v nezákonném zásahu, přičemž tak učinil na základě vyjádření žalovaných, k nimž stěžovateli nebyla umožněna replika. Soud navíc přehlédl, že tento zásah trvá ve vztahu k neoprávněně zjištěným a uchovávaným stěžovatelovým osobním údajům obsaženým v protokolu o odebrání zakázané věci. Stěžovatel také zdůrazňuje, že se o žádnou zakázanou věc nejednalo. Tento zásah pak porušuje jeho právo podle čl. 10 odst. 3 Listiny, který chrání každého před neoprávněným shromažďováním údajů o jeho osobě. Krajský soud dále nereagoval na stěžovatelovo tvrzení, že dne 28. 2. 2007 byl při vstupu do budovy městského soudu rovněž kontrolován, zda nemá u sebe videokameru či fotoaparát. Stěžovatel podotýká, že zmíněného dne již mělo být opatření předsedy soudu změněno a přesto došlo ke kontrole. Závěr krajského soudu o tom, že nehrozí opakování zásahu, proto neodpovídá skutečnosti. Stěžovatel dále upozorňuje, že zákaz vnášení uvedených přístrojů platí též do budovy Krajského soudu v Ostravě a ke stejnému zásahu došlo také dne 19. 12. 2007 u Okresního soudu v Teplicích. K tomu přikládá článek M. S. „Mrazivý dech totality u teplického soudu“ uveřejněný na www.politikon.cz. Poukazuje také na to, že dospěl-li krajský soud k tomu, že nehrozí opakování zásahu, měl řízení zastavit a nikoli žalobu zamítnat (§ 86 s. ř. s.).

Stěžovatel nesouhlasí ani s výrokem IV. rozsudku, neboť důsledky zásahu přetrvávají a stále trvá zásah do stěžovatelových základních práv podle čl. 10 odst. 3 Listiny. Upozorňuje, že odkaz krajského soudu, aby se stěžovatel obrátil na Úřad pro ochranu osobních údajů, je nesprávný. V důsledku změny zákona č. 101/2000 Sb. totiž již nemá úřad možnost uložit opatření k nápravě, jako tomu bylo ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 Ans 4/2006. Stěžovatel navíc po obdržení rozsudku krajského soudu podal podnět k tomuto úřadu, aby uložil opatření k nápravě. Usnesením ze dne 27. 11. 2007 však byl stěžovatelův podnět odložen s tím, že k vyřízení takového podání není věcně příslušný žádný správní úřad. Kopii tohoto usnesení stěžovatel přiložil. Nelze souhlasit s názorem, že se stěžovatel mohl domáhat nápravy jinými prostředky a jeho žaloba proto neměla být odmítnuta. Stěžovatel závěrem poukazuje na to, že žalovaný i krajský soud bagatelizují zásah

spočívající v odebrání videokamery, kterážto není zakázanou věcí ve smyslu § 7 zákona č. 6/2002 Sb. Zdůrazňuje také, že se odebrání videokamery nepodrobil dobrovolně, nýbrž z donucení, aby nedošlo ke zmaření soudního jednání, na něž byl stěžovatel předvolán. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný č. 1 ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že souhlasí s napadeným rozsudkem, který důsledně vychází z judikatury Nejvyššího správního soudu. Odkázal také na svoje vyjádření k žalobě.

Žalovaný č. 2 uvedl, že je nadále přesvědčen o tom, že není v předmětné věci pasivně legitimován, přičemž k důvodům odkázal na svoje vyjádření k žalobě (ze dne 29. 8. 2007). Domnívá se také, že podmínky pro delegaci podle § 9 odst. 2 s. ř. s. byly splněny, stejně jako podmínky pro rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 51 s. ř. s. Dále zdůraznil, že část opatření předsedy Městského soudu v Praze č. 1 ze dne 10. 5. 2005, podle něhož příslušníci justiční stráže proti stěžovateli postupovali, bylo s účinností od 17. 11. 2007 vypuštěno. Námitky stěžovatele týkající se obdobného postupu u Krajského soudu v Ostravě či Okresního soudu v Teplicích jsou pak podle jeho názoru irelevantní. Podotýká však, že zásah u zmíněného okresního soudu je již předmětem šetření a stejně tak bude prošetřen postup u Krajského soudu v Ostravě. Navrhuje proto zamítnutí kasační stížnosti.

Žalovaný č. 3 nevyužil možnosti se ke kasační stížnosti vyjádřit.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Stěžovatel výslovně uvádí, že uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) a e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení - [písm.a)], dále zmatečnost řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce - [písm. c)], nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé - [písm. d)] a v neposlední řadě nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení - [písm. e)].

Ze spisu k tomu vyplynulo, že stěžovatel byl 9. 1. 2007 při vstupu do budovy Městského soudu v Praze příslušníky justiční stráže vyzván k tomu, aby odevzdal videokameru, kterou měl s sebou, neboť podle opatření předsedy soudu účinného od 1. 1. 2007 je vstup veřejnosti (vyjma novinářů) s videokamerou či fotoaparátem do budovy soudu zakázán. Stěžovatel ve snaze nezmařit soudní jednání, kterého se účastnil jako zástupce účastníka, videokameru odevzdal. O tom byl sepsán protokol o uschování (odebrání) a vrácení zakázané věci, k jehož sepsání byla zjišťována stěžovatelova totožnost. Při odchodu z budovy soudu byla stěžovateli videokamera vrácena. Stěžovatel si dne 11. 1. 2007 na uvedený postup stěžoval jak u městského soudu, tak na Ministerstvu spravedlnosti. Přípisem předsedy městského soudu ze dne 15. 1. 2007 bylo stěžovateli sděleno, že ustanovení obsažené v „Opatření předsedy Městského soudu v Praze č. 1 ze dne 10. 5. 2005“, podle něhož bylo zakázáno vnášet do budovy soudu videokamery a fotoaparáty, bylo vypuštěno. Předseda městského soudu se stěžovateli omluvil a poděkoval mu za upozornění na chybu.

Dne 9. 3. 2007 podal stěžovatel k Městskému soudu v Praze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaných č. 1 - 3, kterou se domáhal toho, aby soud vyslovil „nezákonnost zásahu žalovaných, k němuž došlo vůči žalobci dne 9. 1. 2007 v budově Městského soudu

v Praze, kdy na základě Opatření předsedy Městského soudu v Praze č. 1 ze dne 10. 5. 2005 byla u žalobce provedena nezákonně osobní prohlídka, při níž mu byly příslušníky justiční stráže proti vůli a přes nesouhlas žalobce odebrána malá digitální videokamera, o čemž s ním byl sepsán protokol o uschování (odebrání) zakázané věci, pro jehož vyplnění byla neoprávněně příslušníky justiční stráže zjišťována totožnost žalobce, ačkoliv se nejednalo o zbraň nebo o předmět způsobití obrozit život nebo zdraví anebo pořádek uvedený v § 7 zákona č. 6/2002 Sb., po celou dobu provádění těchto úkonů, s jejichž provedením žalobce nesouhlasil, bylo žalobci bráněno ve vstupu do budovy soudu a byla neoprávněně omezoována jeho osobní svoboda způsobem, kterým bylo zasaženo do jeho základních práv a svobod, zejména do práva na osobní nedotknutelnost, přičemž žalobci na místě toho dne ani později nebylo umožněno, aby byl seznámen s obsahem nařízení, na základě kterého bylo orgány veřejné moci zasahováno do jeho základních práv a svobod“. Stěžovatel dále požadoval, aby bylo žalovaným zakázáno „pokračovat v porušování práv žalobce způsobem uvedeným v předchozím výroku tohoto rozsudku a přikazuje se jim zničit protokol o uschování (odebrání) a vrácení zakázané věci – videokamery Panasonic, obsahující osobní údaje žalobce, který byl se žalobcem sepsán dne 9. 1. 2007, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku“.

Stěžovatel předně nesouhlasí s tím, že ve věci rozhodoval Krajský soud v Praze, namísto místně příslušného městského soudu, čímž došlo k porušení čl. 38 odst. 1 Listiny („Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudu. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon“). S tím však nemůže Nejvyšší správní soud souhlasit. Je sice pravdou, že stěžovatel podal žalobu k Městskému soudu v Praze, který by byl podle § 7 odst. 2 s. ř. s. ve věci místně příslušný rozhodnout („Nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je ke řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany“). V daném řízení však došlo k prikázání věci usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. Nad 15/2007, a to podle § 9 odst. 2 s. ř. s. U rozhodování soudů je důležitá jejich nestrannost a nepodjatost. Jakkoliv Nejvyšší správní soud souhlasí s názorem stěžovatele na oddělení správní a soudní činnosti soudu, je třeba vycházet z toho, že nepodjatost se musí projevovat jak vnitřně tak i vnějškově a v daném případě je třeba považovat delegaci věci krajskému soudu za vhodnou.. Místně příslušným k rozhodnutí se tak na základě označeného usnesení stal Krajský soud v Praze. Takový postup je pak zcela v souladu jak se zákonem (§ 7 odst. 2 s. ř. s. totiž stanoví pouze obecnou místní příslušnost, tj. tehdy „nestanoví-li zákon jinak“ a § 9 s. ř. s. prikázání věci jinému než místně příslušnému soudu podrobně upravuje), tak se stěžovatelem zmiňovaným článkem Listiny, neboť ten přímo uvádí, že příslušnost soudu stanoví zákon. Není rozhodné ani to, že část žaloby byla odmítnuta. Nejvyšší správní soud při rozhodování o příslušnosti nebyl oprávněn zkoumat, jak bude o žalobě rozhodnuto - to přísluší jen věcně a místně příslušnému soudu v řízení o žalobě. Pokud byl stěžovatel názoru, že změnou místní příslušnosti došlo k porušení jeho ústavních práv, jedinou obranou proti usnesení Nejvyššího správního soudu byla ústavní stížnost. Pokud usnesení nebylo Ústavním soudem v takovém řízení zrušeno, bylo zákonným způsobem rozhodnuto o místní příslušnosti a soud takto určený ve věci také rozhodoval. Namítané porušení čl. 38 odst. 1 Listiny tak zdejší soud nezjistil a důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. nebyl shledán.

Pokud stěžovatel v této kasační stížnosti brojí přímo i proti delegaci (prikázání věci jinému soudu) samotné, resp. jejím důvodům, jedná se o námitku, kterou se Nejvyšší správní soud zabývat nemůže. Podle § 102 s. ř. s. je totiž kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví; předmětem řízení je tak rozhodnutí krajského soudu jakož i řízení, které jeho vydání u krajského soudu předcházelo. Brojí-li stěžovatel proti důvodům delegace, nebrojí proti rozhodnutí krajského soudu, nýbrž proti usnesení Nejvyššího správního soudu o této delegaci. Takovou námitkou se pak Nejvyšší správní soud zabývat nemůže, protože se jedná o námitku nepřipustnou. Tvrzenou nezákonnost stěžovatel totiž nespatřuje v názorech krajského soudu, které je oprávněn

zdejší soud v řízení o kasační stížnosti přezkoumávat, nýbrž v závěrech Nejvyššího správního soudu. Taková námitka pak nespadá pod důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., nýbrž pod důvody jiné, než uvedené v § 103 s. ř. s. (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Stěžovatel dále považuje rozsudek krajského soudu za zmatečný, neboť výrokem I. soud odmítl jeho žalobu proti 1. a 2. žalovanému, přičemž o této části žaloby pak rozhodl znovu dalšími výroky. Nejvyšší správní soud stěžovatelem vytknuté pochybení v rozsudku krajského soudu rovněž shledal. Nemůže mu však přisvědčit v tom, že by tím krajský soud způsobil zmatečnost řízení podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť nenastala žádná ze situací, kterou citované ustanovení pod pojmem zmatečnost řízení rozumí; tj. nedošlo k tomu, že by chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce. V daném případě však bylo naplněno písm. d) citovaného ustanovení, protože uvedeným postupem krajský soud zatížil svoje rozhodnutí vadou spočívající v jeho nesrozumitelnosti.

Stěžovatel podanou žalobou totiž brojil proti třem žalovaným, v jejichž jednání shledával nezákonný zásah. Pokud krajský soud dospěl k závěru, že žalovaným ve smyslu § 83 s. ř. s. má být v daném řízení pouze Generální ředitelství Vězeňské služby (tedy stěžovatelem označený žalovaný č. 3), procesně správně odmítl výrokem I. tu část žaloby, kterou stěžovatel brojil proti orgánům, které žalovanými v dané věci podle krajského soudu nebyly (tj. Městskému soudu a Ministerstvu spravedlnosti). Tím krajský soud vyčerpал řízení ve věci těchto žalovaných a k rozhodnutí mu zbyla toliko žaloba, resp. její část, zaměřená proti zásahu žalovaného č. 3 (Generálního ředitelství Vězeňské služby). Pouze o této části žaloby pak mohl dalšími výroky svého rozsudku rozhodovat. To však neučinil, neboť výroky II., III. i IV. se vztahují nadále ke všem třem žalovaným. Výroky II. a IV. totiž došlo k odmítnutí částí žaloby z důvodu nepřijatelnosti (§ 85 s. ř. s.), jednalo se o část, kterou se stěžovatel domáhal pouze vyslovení nezákonnosti zásahu a část, kterou požadoval zničení protokolu se svými osobními údaji. V obou výrocích však krajský soud rozhodl o části žaloby ve vztahu ke všem třem žalovaným. Navíc výrokem III. krajský soud žalobu v části, kterou se stěžovatel domáhal vyslovení zákazu žalovaným pokračovat v porušování jeho práv, zamítl. Z výrokové části rozsudku, která jediná je vykonatelná, tak není zřejmé, jakým způsobem soud o žalobě proti 1. a 2. žalovanému rozhodl, tj. zda byla odmítnuta pro nedostatek pasivní legitimace, či jako nepřijatelná nebo dokonce v části zamítnuta jako nedůvodná. Takový rozsudek je pak nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, zveřejněný ve Sb. NSS pod č. 244/2004 nebo rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, zveřejněný ve Sb. NSS pod č. 133/2004, kde soud poukázal na to, že za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost lze obecně považovat takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně, jehož výrok je vnitřně rozporný). Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tak byl shledán naplněným

Přestože popsané pochybení je dostatečným důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu považuje Nejvyšší správní soud za vhodné, aby se s ohledem na zásadu hospodárnosti řízení vyjádřil i k některým ostatním námitkám uplatněným v kasační stížnosti, pokud tomu konstatovaná nesrozumitelnost rozsudku krajského soudu nebrání.

Pro řádné posouzení ostatních námitek je rozhodné určit, kdo byl v dané věci žalovaným. Podle § 83 s. ř. s. je žalovaným „*správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.*“ Z uvedeného je zřejmé, že žalovaného

v daném řízení určuje žalobce v žalobě, avšak nikoli vždy tak, že určitý správní orgán jako žalovaného výslovně označí, nýbrž i tak, že popíše zásah, který považuje za nezákonný a uvede, který ozbrojený sbor jej provedl; u ozbrojeného sboru, který není správním orgánem je totiž postavení žalovaného dáno zákonem. Jistě nelze spravedlivě požadovat po žalobci, proti němuž byl proveden zásah, jím považovaný za nezákonný, aby sám pátral po tom, kdo je řídicím správním orgánem ozbrojeného sboru; že se jedná o otázku právně složitou, je zřejmé i z tohoto případu, kde se dokonce řídicích orgánů střetává více.

V dané věci není pochyb o tom, že stěžovatel nezákonný zásah spatřoval v jednání příslušníků justiční stráže, kteří mu dne 9. 1. 2007 zabránili ve vstupu do budovy Městského soudu v Praze s digitální videokamerou. Vstup mu umožnili až poté, co videokameru odevzdal. O tom byl sepsán protokol o uschování (odebrání) zakázané věci, pro jehož vyplnění byla příslušníky justiční stráže zjišťována stěžovatelova totožnost, ačkoli se nejednalo o zbraň nebo o předmět způsobilý ohrozit život nebo zdraví anebo pořádek uvedený v § 7 zákona č. 6/2002 Sb. Stěžovatel se v žalobě domáhal jak vyslovení nezákonnosti tohoto zásahu a zákazu v něm pokračovat, tak toho, aby soud nařídil zničit protokol o uschování (odebrání) a vrácení zakázané věci obsahující osobní údaje stěžovatele. V dané věci není pochyb ani o tom, že justiční stráž takto jednala na základě opatření předsedy městského soudu č. 1 ze dne 10. 5. 2005, v němž byl v bodě 43. uložen zákaz soukromým osobám vnášet fotografické a filmovací přístroje do budovy soudu, s výjimkou osob, které se prokáží novinářským průkazem nebo zaměstnaneckým průkazem hromadného sdělovacího prostředku, s tím, že o použití těchto přístrojů v budově soudu, mimo jednací síň rozhoduje předseda soudu. Soukromým osobám pak uvedené opatření v objektech městského soudu zakazovalo filmovat či fotografovat zcela, vyjma uplatňování institutu nahlížení do soudních spisů.

Podle žalobního tvrzení tedy provedla zásah justiční stráž v budově městského soudu. Justiční stráž je součástí Vězeňské služby České republiky (§ 3 odst. 1 zákona ČNR č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky), ve znění pozdějších předpisů, která je podle § 1 odst. 2 citovaného zákona ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jedná se tak o zásah příslušníků ozbrojeného bezpečnostního sboru. V takovém případě je podle § 83 s. ř. s. žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen. V daném případě však při určení žalovaného nelze pominout, že se nezákonný zásah stal v budově soudu. Ustanovení § 22 zákona č. 555/1992 Sb., které upravuje „Povinnosti a oprávnění příslušníka při plnění úkolů justiční stráže“, v odst. 3 stanoví, že „*při plnění svých úkolů je justiční stráž podřízena příslušnému řediteli vazební věznice nebo věznice a řídí se pokyny předsedy soudu, ředitele správního útvaru soudu, předsedy senátu, vedoucího státního zástupce, případně jiného pověřeného zaměstnance soudu, státního zástupce nebo ministerstva*“. Z uvedeného je zřejmé, že příslušníci justiční stráže jsou sice podřízeni řediteli příslušné vazební věznice, avšak v daném případě se řídili pokyny předsedy městského soudu, který k jejich vydání byl oprávněn. Vzhledem k tomu, že stěžovatelem napadený zásah byl učiněn v budově soudu a právě na základě pokynu předsedy soudu a v jeho mezích, je třeba za žalovaného ve smyslu § 83 s. ř. s. považovat právě předsedu soudu, který justiční stráž předmětným pokynem řídil. I další podmínka zmíněného ustanovení je pak splněna, neboť předseda Městského soudu v Praze je správním orgánem. Podle § 30 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, vykonává předseda soudu vedle rozhodovací činnosti také státní správu soudu v rozsahu stanoveném tímto zákonem. Podle § 118 odst. 1 citovaného zákona je úkolem státní správy soudů vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví. Podle § 126 odst. 1 písm. n) a o) zákona č. 6/2002 Sb. předseda krajského soudu (Městského soudu v Praze, § 9 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.) vykonává státní správu krajského soudu tím, že zajišťuje bezpečnost krajského soudu a úkoly krizového řízení, a plní další úkoly, stanoví-li tak tento zákon nebo zvláštní právní předpisy. Řízení justiční stráže pak bezpochyby spadá pod zajišťování bezpečnosti soudu.

Přestože podle ryze gramatického výkladu § 83 s. ř. s. a § 22 odst. 3 zákona č. 555/1992 Sb. by bylo možné za žalovaného označit vedle předsedy soudu také Vězeňskou službu, nelze takovýto výklad připustit. Je totiž třeba vyjít z toho, že justiční stráž striktně realizovala pokyn předsedy soudu a v důsledku něho byl učiněn zásah, který stěžovatel napadl jako nezákonný. Vězeňská služba se na tomto pokynu nijak nepodílela, nemohla tak jeho realizaci zabránit a nelze ji činit – na rozdíl od předsedy soudu – odpovědnou za zásah, který byl na základě tohoto pokynu učiněn. Ostatně ochrana před nezákonným zásahem spočívá v jeho zákazu a v obnově porušených práv (§ 87 odst. 2 s. ř. s.) a lze si stěží představit, že by Vězeňská služba takové povinnosti mohla v daném případě dostát. Žalovaným tak v daném řízení byl předseda Městského soudu v Praze, a to bez ohledu na to, koho stěžovatel v žalobě jako žalovaného označil, neboť jen předseda městského soudu zcela naplňuje podmínky stanovené § 83 s. ř. s. K tomu je vhodné poukázat na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, zveřejněné ve Sb. NSS pod č. 534/2005, které se sice nevztahuje k řízení o ochraně před nezákonným zásahem, nýbrž k řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, avšak při posuzování této otázky uvedená odlišnost nehraje žádnou roli. V citovaném usnesení rozšířený senát uvedl, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. není osoba žalovaného určena tvrzením žalobce, ale kogentně ji určuje zákon. Je tedy věcí soudu, aby v řízení jako s žalovaným jednal s tím, kdo skutečně žalovaným má být, a ne s tím, koho chybně označil v žalobě žalobce; zvláštní usnesení o tom soud nevydává (§ 53 odst. 2 s. ř. s. a contrario). Z tohoto usnesení je třeba přiměřeně vycházet i v této věci, v níž rovněž plyne postavení žalovaného ze zákona. Krajský soud tedy pochybil, pokud za žalovaného považoval Generální ředitelství Vězeňské služby a nikoli předsedu Městského soudu v Praze, který jim ve skutečnosti byl. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tak byl i zde zjištěn.

V souladu s právě uvedeným je třeba hodnotit i stěžovatelovu další námitku, že krajský soud nepostupoval správně, jestliže mu nedoručil stejnopis vyjádření druhého žalovaného (Ministerstva spravedlnosti) k žalobě, z něhož je citováno na str. 3 rozsudku. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že pokud by Ministerstvo spravedlnosti bylo žalovaným v materiálním smyslu v dané věci, není pochyb o tom, že krajský soud nepostupoval správně a porušil stěžovatelovo právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.). Jak totiž uvedl Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí ze dne 21. 6. 2005, ve věci *Milatová a ostatní proti České republice* (a již dříve např. v rozhodnutích ve věci *Nideröst - Huber proti Švýcarsku* ze dne 18. února 1997, nebo ve věci *Mantovanelli proti Francii* ze dne 18. března 1997): „*koncept spravedlivého procesu zahrnuje také právo na kontradiktorní řízení, podle kterého účastníci musí mít příležitost nejen předložit každý důkaz nutný k tomu, aby obhájili své nároky, ale také musí být seznámeni s každým důkazem nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit*“. V této věci stěžovatelům nebylo v řízení před Ústavním soudem České republiky umožněno vyslovit se k písemným vyjádřením krajského soudu a žalovaného k jejich ústavní stížnosti. ESLP k tomu uvedl, že „*předmětná vyjádření představovala odůvodněné názory na námitky uvedené stěžovateli v ústavní stížnosti a zjevně měla ovlivnit rozhodnutí Ústavního soudu návrhem na zamítnutí stížnosti. S ohledem na povahu otázek, kterými se měl Ústavní soud zabývat, lze mít za to, že stěžovatelé měli legitimní zájem na obdržení kopií písemných vyjádření žalovaného a krajského soudu*“. Dále zdůraznil, že je na stěžovatelích, aby posoudili, zda je nutné se k dokumentu vyjádřit. ESLP tedy shledal, že pokud Ústavní soud neumožnil stěžovatelům zaujmout stanovisko k písemným vyjádřením ještě předtím, než ve věci rozhodl, „*neumožnil jim řádně se účastnit řízení u Ústavního soudu, čímž byli stěžovatelé zbaveni práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy*“.

Přestože v daném případě byl jediným žalovaným v materiálním smyslu předseda Městského soudu v Praze, a právě jeho vyjádření k žalobě mohlo být v dané věci relevantní, je třeba poukázat na to, že v souladu s citovaným rozhodnutím ESLP měl stěžovatel právo seznámit se i s vyjádřením Ministerstva spravedlnosti, neboť i to mělo ovlivnit rozhodování krajského soudu. Zejména pak za situace, kdy krajský soud s ministerstvem jako s účastníkem řízení jednal (tj. zasílal mu žalobu a další listiny k vyjádření) a jeho vyjádření k žalobě, které citoval v rozsudku, obsahovalo relevantní informace týkající se zásahu a jeho dalšího trvání. Pokud krajský soud vyjádření stěžovatelů nedoručil vůbec, pochybil. Shodný závěr již ostatně zaujal i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 6. 12. 2007, č. j. 2 Afs 91/2007 - 90, www.nssoud.cz, kde zdůraznil, že nedoručení vyjádření druhému účastníku řízení za situace, kdy je soudem o žalobě rozhodováno bez jednání a za situace, kdy soud z tohoto vyjádření ve svém rozsudku vycházel, je vadou řízení. V daném případě však toto pochybení soudu nemohlo mít vliv na zákonnost rozsudku krajského soudu s ohledem na to, že stěžovatel nebylo doručeno vyjádření jím označeného žalovaného, který však ve skutečnosti žalovaným nebyl.

Ze soudního spisu pak vyplynulo, že obdobného pochybení se krajský soud dopustil i ve vztahu k vyjádření podanému Městským soudem v Praze (resp. jeho předsedou), které sice bylo stěžovatelovi zasláno, avšak nebyla mu dána objektivní možnost na toto vyjádření reagovat. Jak vyplynulo z doručky, toto vyjádření bylo stěžovatelovi zřejmě doručováno dne 20. 9. 2007, přičemž stěžovatel si je na poště vyzvedl až 4. 10. 2007. Z doručky však není zřejmé, z jakého důvodu k uvedené časové prodlevě v doručování došlo. I kdyby však měla jít na vrub stěžovatelů, který si zásilku nevyzvedl, přestože se na doručovací adrese zdržoval, a vyjádření by mu tak bylo doručeno fikcí třetí den po marném pokusu o doručení (§ 50b odst. 1, § 50c odst. 1, 4 o. s. ř., § 42 odst. 5 s. ř. s.), tj. 24. 9. 2007, nelze 7 kalendářních dní, resp. 4 dny pracovní, které jsou mezi dnem doručení a dnem rozhodnutí soudu o stěžovatelově žalobě (2. 10. 2007), považovat za dostatečnou dobu k vyjádření ke stanovisku žalovaného (městského soudu) a k doručení tohoto stanoviska soudu krajskému. Uvedený postup krajského soudu nebyl v souladu s požadavkem ESLP na spravedlivé kontradiktorní řízení, které dává účastníkům právo nejen se s každým důkazem nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, seznámit, ale také se k nim vyjádřit.

V daném případě navíc stěžovatel ve svém sdělení k dotazu soudu, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., odpověděl, že se k této výzvě prozatím vyjádřit nemůže, „*neboť mu nejsou známa stanoviska žalovaných k žalobě a není tudíž zřejmé, nakolik půjde v řízení o skutečnosti sporné či nesporné a v jaké míře bude třeba provádět dokazování.*“ Postup krajského soudu, který rozhodl bez nařízení jednání s tím, že stěžovatel v zákonem stanovené lhůtě nevyjádřil svůj nesouhlas, je sice v souladu s výslovnou dikcí § 51 odst. 1 s. ř. s. („*Soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhl nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.*“), neboť stěžovatel svůj nesouhlas v soudem stanovené lhůtě explicitně nevyjádřil, avšak nikoli s jeho smyslem. V souladu s čl. 38 odst. 2 Listiny mají účastníci právo, aby jejich věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jejich přítomnosti a aby se mohli vyjádřit ke všem prováděným důkazům. V rozporu s uvedenou zásadou jistě není, pokud se tohoto práva všichni účastníci vzdají. Soudní řád správní v § 51 odst. 1 s. ř. s. konstruuje zákonnou fikci tohoto vzdání se v případě, že účastník ve stanovené lhůtě na výzvu soudu nereaguje. V daném případě však účastník na výzvu v zákonné lhůtě zareagoval a sdělil, proč nemůže uvést, zda s rozhodnutím bez jednání souhlasí či nikoli. Takový postup, kterým stěžovatel zjevně naplňoval zásadu hospodárnosti a ekonomie řízení, neboť nechtěl vyžadovat ústní jednání, pokud to nebude nezbytně nutné, mu nemůže být k tíži. Je nepochybné, že stěžovatel mohl trvat na nařízení ústního jednání bez ohledu na stanoviska žalovaných k jeho žalobě. Na druhou stranu je zcela

zřejmé, že žalobce, který nehodlá zatěžovat soudní řízení o ústní jednání, které v dané věci není nutné, a zbytečně tak soudní řízení prodlužovat a zvyšovat jeho náklady, požaduje, aby mu před tím, než je mu doručena výzva podle § 51 odst. 1 s. ř. s., byla známa stanoviska žalovaných k jeho žalobě. Teprve na základě toho může zodpovědně uvážit, zda je pro ochranu jeho práv nezbytné ústní jednání konat, či nikoli. Pokud takový legitimní požadavek žalobce vysloví ve vztahu k soudu, byť jako reakci na dotaz, zda souhlasí s rozhodnutím bez jednání, nemůže mít soud za to, že s rozhodnutím bez jednání souhlasí. Naopak v souladu s výše citovanými rozhodnutími ESLP je povinen zaslat žalobci vyjádření žalovaných a spolu s nimi i novou výzvu podle § 51 odst. 1 s. ř. s. I tento vadný postup soudu naplnil kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel dále nesouhlasí s postupem krajského soudu, jenž zamítl jeho žalobu v části, kterou se domáhal vydání zákazu žalovaným pokračovat v porušování jeho práv. Předně je třeba stěžovateli přisvědčit v tom, že pokud krajský soud v řízení o ochraně proti nezákonnému zásahu shledá, že zásah ani jeho důsledky již netrvají a nehrozí jeho opakování, není na místě žalobu zamítnout, jak učinil krajský soud v dané věci, nýbrž je třeba řízení o žalobě zastavit (§ 86 s. ř. s.).

Rovněž je třeba stěžovateli přisvědčit, že krajský soud pochybil, pokud se nezabýval jeho tvrzením, že dne 28. 2. 2007, tedy již po dni, kdy předmětné opatření předsedy městského soudu bylo změněno, byl při vstupu do budovy městského soudu kontrolován, zda nemá u sebe videokameru či fotoaparát. S uvedeným tvrzením, které zpochybňuje sdělení předsedy městského soudu, jakož i Ministerstva spravedlnosti, (k němuž navíc stěžovatel navrhl důkaz výsledkem svědka), se tak měl krajský soud vypořádat. Neučinil-li tak, zatížil i zde řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nelze však se stěžovatelem souhlasit v tom, že není možné odmítnout část žaloby, kterou požadoval určení nezákonnosti zásahu, neboť se vedle toho domáhal také uložení zákazu v zásahu pokračovat a rovněž požadoval zničit protokol s osobními údaji. Uvedenou právní otázkou se Nejvyšší správní soud již zabýval a odkazuje proto na svůj rozsudek ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, zveřejněný ve Sb. NSS pod č. 603/2005, kde uvedl, že nepřijatelná je podle § 85 s. ř. s. žaloba, která se domáhá pouze vyslovení nezákonnosti zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s., popřípadě žaloba na ochranu před nezákonným zásahem v části, v níž se žalobce domáhá zvláštním výrokem vyslovení nezákonnosti. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť stěžovatel v podané žalobě navrhoval zvláštním výrokem právě vyslovení nezákonnosti zásahu.

Nejvyšší správní soud tedy shledal tvrzené důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. naplněnými a proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Vzhledem ke stěžovatelem předloženému usnesení Úřadu pro ochranu osobních údajů, bude také v novém řízení nutno vážit, zda protokol o zabránění (odnětí) zakázané věci nepředstavuje trvání zásahu, eventuálně jeho důsledků.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud podle § 110 odst. 2 s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu